

Joanna Kapica-Curzytek

CO NAS CZEKA „TUŻ ZA ROGIEM”?

Książka popularnonaukowa „Połącz kropki” Łukasza Lamży jest ciekawym, przekrojowym ujęciem tego, co wydarzy się w najbliższym czasie, jeśli chodzi o rozwój technologii. Czy nasze życie z tego powodu bardzo się zmieni?

Łukasz Lamża, z wykształcenia filozof, jest dziennikarzem naukowym (dwukrotnie już nominowanym do nagrody Grand Press w kategorii „dziennikarstwo specjalistyczne”) oraz tłumaczem publikacji popularnonaukowych. Systematycznie publikuje w „Tygodniku Powszechnym”, ma na swoim koncie kilka książek popularyzujących wiedzę.

Wydana ostatnio publikacja „Połącz kropki” dotyczy najbliższej przyszłości człowieka w kontekście szybkiego (może czasami zbyt szybkiego?) rozwoju technologii. Problem dotyczy bodaj każdej dziedziny działalności człowieka – od optymalizacji zakupów i wpływania na umysł klienta czyli na wybory kupowanych produktów, produkcję żywności (by wspomnieć tu o rolnictwie komórkowym i mięsie hodowanym in vitro), aż po rozwój medycyny (na przykład diagnostyki czy wdrażaniu nowych metod leczenia).

Postęp w rozwoju technologii jest błyskawiczny: dosłownie każdy rok przynosi nowe rozwiązania, które szybko trafiają do powszechnego użytku. Techniczne „nowinki” budują świat każdego z nas: firmy prześcigają się w dostarczaniu na rynek coraz bardziej śmiałych rozwiązań i nowoczesnych urządzeń, bez których nie jesteśmy w stanie już wyobrazić sobie naszego funkcjonowania. Powoduje to także rewolucyjne, wielowymiarowe zmiany związane z jakością i stylem naszego życia. Obecna sytuacja przekracza w wielu aspektach nasze wyobrażenie, jakie mieliśmy o „świecie przyszłości”. Nie sposób przy tym myśleć: czy świat będzie nam cały czas przyjazny i taki, jaki znamy?

Autor precyzuje we wstępie, że nie chodzi mu w żadnym razie o przewidywanie przyszłości. „Połącz kropki” nie są zatem publikacją futurologiczną. Nie chodzi tu o „wrózenie z fusów”, z czego zwykle niewiele wynika, ale o rzeczywiste pokazanie tego, co czeka nas „tuż za rogiem” i wydaje się wysoce prawdopodobne za sprawą aktualnego stanu technologii. Niniejsza książka jest rezultatem wnikliwej, systematycznej lektury najważniejszych czasopism fachowych świata. Łukasz Lamża co tydzień przygotowuje swój cotygodniowy przegląd prasy naukowej, który jest publikowany na kanale YouTube pod tytułem „Czytamy naturę”.

„Połącz kropki” ma przystępną, klarowną formę, porządkującą wywód. Zamiast ogólnej całościowej narracji, autor proponuje przyjrzenie się poszczególnym fragmentom otaczającej nas rzeczywistości. Spojrzenie staje się dzięki temu pełniejsze i przede wszystkim

pozwala czytającym (którzy nie muszą być przecież ekspertami w danej dziedzinie) na spokojną, usystematyzowaną analizę. Lektura o technologiach przyszłości nie przytłacza, nie wzbudza lęku czy poczucia zagrożenia. Treść książki nie gra na emocjach, ale jest rzeczowym, pozbawionym sensacji i ekscytacji opisem aktualnego stanu rzeczy i najbardziej prawdopodobnych możliwości oraz kierunków rozwoju.

Łukasz Lamża bardzo sensownie (i ciekawie) podzielił książkę na pięć rozdziałów. Odpowiadają one obszarom, na których (stale rozwijane) technologie są już obecne w świecie człowieka. Publikację otwiera część „Twój robot”, opisujący aktualne szanse na to, aby mieć przy sobie autonomicznego, inteligentnego i empatycznego (!) robota – pomocnika, być może nawet także zaufanego, niezawodnego przyjaciela. Drugi rozdział: „Twój świat” dotyczy internetu rzeczy – inteligentnych sprzętów oraz kultury, którą tworzą maszyny. Jest to także refleksja na temat skutków kreowania świata na miarę naszych indywidualnych oczekiwań. Następnie przechodzimy do „Twoich danych”, skąd możemy się dowiedzieć, co dzieje się (i będzie działało) z informacjami o nas, stale przetwarzanymi przez sztuczną inteligencję. Kolejnym tematem omawianym przez autora jest – najogólniej rzecz ujmując – „medycyna jutra”, której zdobycze zostały opisane w części „Twoje ciało”. Całość książki wieńczy część „Twój umysł”, w której myśl autora zatacza symboliczne koło; czytamy tutaj o scaleniu się naszych mózgów z komputerami. Jakie są perspektywy i jakie będą konsekwencje „włamywania się” do mózgu ludzkiego?

Ciekawym pomysłem, ułatwiającym czytelnikowi zorientowanie się w mnogości poruszanych przez autora wątków, jest wydzielenie w ramach poszczególnych rozdziałów „ramek” rozrzuconych w całym tekście książki. Jest ich 59, a ich zestawienie znajduje się na końcu książki. Autor wyjaśnia w nich podstawy wielu kluczowych technologii, jak funkcjonują i jakie mają zastosowanie. Można więc wyrobić sobie całkiem niezłe pojęcie o nich: albo poznać dane zagadnienie od podstaw, albo też połączyć nową dla nas wiedzę z tym, co wiedzieliśmy już wcześniej. To ogromny walor edukacyjny. Niestety, wielką wadą tego komponentu książki jest to, że znajdujący się tam tekst jest bardzo zwarty, prawie bez wyróżnień, podpunktów czy innych wizualnych ułatwień. To bardzo utrudnia lekturę, tym bardziej, że to, co znajduje się w ramkach, jest złożone maleńką czcionką, a odstępy między linijkami są niemal niedostrzegalne. Taki układ graficzny zniechęca do lektury i znacząco obniża komunikatywność tekstów.

Miałam kiedyś przyjemność przeprowadzenia wywiadu z profesorem Ryszardem Tadeusiewiczem, wybitnym naukowcem, uznanym autorytetem i popularyzatorem nauki¹. Podczas lektury tej książki przypominałam sobie jego słowa, które padły w rozmowie, że „technologia jest dobrym sługą, ale złym panem”. Zawsze warto o tym pamiętać, zwłaszcza w kontekście wprowadzania do naszego życia nowych rozwiązań technologicznych, po których nasza egzystencja nigdy już nie pozostaje taka sama. Warto więc z uznaniem podkreślić, że Łukasz Lamża nie zapomina również o etycznej stronie diskutowanych w książce zagadnień, dzieląc się z czytelnikami swoimi refleksjami natury humanistycznej. Bez tego rozwój nauki i technologii byłby niczym.

---

¹ Akademickie Radio Index, 7. czerwca 2005.

„Połącz kropki” jest zatem dobrze napisanym, ciekawym kompendium dotyczącym obecnego stanu wiedzy o otaczającym nas świecie technologii. Lektura tej książki nie wymaga specjalistycznego przygotowania, stąd można ją polecić wszystkim zainteresowanym czytelnikom. Jestem zdania, że będzie ona szczególnie przydatna dla uczniów liceów oraz studentów. Młodzi ludzie przeważnie fascynują się nowymi technologiami, śledzą ich rozwój, a w tej publikacji znajdą szeroki „katalog” dziedzin, które być może wezmą pod uwagę na etapie wyboru swojej przyszłej zawodowej drogi. Nie bez znaczenia jest tutaj także zaakcentowany przeze mnie wcześniej etyczny kontekst prezentowanych zagadnień.

Wspomniałam wcześniej o klarownej formie książki, równie przejrzysta jest jej treść, zwięzła i bez zbędnych dygresji. Bardzo interesujące wydają się w tekście odniesienia do naszych codziennych doświadczeń (które większość z nas już ma). Połączenie (zaakcentowane zresztą w tytule) tego, co nam znane z przekazaną w książce nową wiedzą jest naprawdę inspirujące. Pozwala dostrzec, że technologie, już będące istotną częścią naszego życia, są czymś pięknym i potężnym, ale też jednocześnie – przerażającym i mającym w sobie potencjał destrukcji.

Łukasz Lamża, *Połącz kropki*, Copernicus Center Press, 2021, ss. 280.